

Zitierhinweis

Hlaváček, Ivan: review of: Paweł Tyszka / Michał Zawadzki, Umarł król. 650. rocznica śmierci Kazimierza Wielkiego, Warszawa: Zamek Królewski w Warszawie – Muzeum, 2020, in: Český časopis historický, 2021, 1, p. 199-200, <https://recensio-stag.lorax.syslab.com/r/1cc1f5b2fe6e4c2ba2861bcc194dfc3a>

český časopis historický

copyright

Dieser Beitrag kann vom Nutzer zu eigenen nicht-kommerziellen Zwecken heruntergeladen und/oder ausgedruckt werden. Darüber hinausgehende Nutzungen sind ohne weitere Genehmigung der Rechteinhaber nur im Rahmen der gesetzlichen Schrankenbestimmungen (§§ 44a-63a UrhG) zulässig.

vyhlášení, resp. pověření Guillauma Courta vedením procesu, ale také jeho přípravné fáze. Avignonský proces začal 2. května 1354 a byl završen vykonáním rozsudků 3. června 1354. Proces se zjevně stal exemplárním příkladem, jak má být zacházeno s heretiky, osobami podezřelými z podpory radikálního směru františkánů spirituálů (beguini), krutě pronásledovanými už od druhého desetiletí 14. století. Příběh je přitom zajímavý tím, jak ostatně zdůrazňuje Patschovsky v úvodní studii, že oba souzené muže pravděpodobně svedlo dohromady náhodné setkání v Sant'Angelo a následné rozhodnutí vydat se společně na pouť do Santiaga de Compostela. Zajati byli právě na této cestě roku 1353 před branami města Montpellier carcassonskými inkvizitory, resp. jejich pomocníky.

Patschovsky přitom upozorňuje na skutečnost, že inkvizitoři, sídlící v Carcassonu, tímto způsobem a přes své přísluhovače vykonávali dohled nad poutníky, proudícími po tradiční svatojakubské stezce. V případě podezření pak neváhali zasáhnout, jak se ostatně stalo i oběma toskánským poutníkům. Patschovsky tak dokládá strategii inkvizitorů, kteří celkem správně mezi poutníky hledali podezřelé osoby, mezi něž v této době patřili zejména pronásledovaní stoupenci radikálního proudu františkánů spirituálů.

Giovanni di Castiglione i Francesco d'Arquata byli odhaleni již v Carcassonu (mj. i díky rukopisu, který s sebou nesli a který obsahoval pro ně usvědčující texty). Do Avignonu pak byli převezeni na jaře 1354 těsně před zahájením řízení už pouze pro účely veřejného a exemplárního procesu se stoupenci tohoto heretického myšlenkového proudu. Výpovědi obou obviněných přinášejí velmi syrový pohled na kruté

zacházení s uvězněnými osobami označenými za kacíře.

Publikace Alexandra Patschovského přináší nejen mimořádná a precizně edičně zpracovaná procesní akta, ale také velmi cennou a podnětnou úvodní studii, která ukazuje rozvinutou a efektivní síť inkvizice ve 14. století.

Eva Doležalová

Umrl król. 650. rocznica śmierci Kazimierza Wielkiego

Warszawa, Arx Regia – Wydawnictwo Zamku Królewskiego w Warszawie 2020, 143 s. s barevnými obr., ISBN 978-83-7022-279-6.

Polská medievistika měla v minulém roce dvě zajímavá až velká výročí: 700 let od korunovace Władysława Lokietka polským králem a 650 od smrti Kazimíra Velkého, posledního Piasta. Dva přední varšavské ústavy uspořádaly k oběma komorní historické výstavy. Archiwum główne akt dawnych tu první, Královský zámek tu druhou. O první podávám stručnou informaci v 1. čísle letošního ročníku Sborníku archivních prací, o té druhé pár slov tu. Neboť třeba říci, že k oběma byly vydány půvabné, populárně orientované katalogy, které vedle katalogových částí přinášejí i hodnotící stati psané předními odborníky. V prvním případě jde o dílo Janusze Grabowského, hlavním autorem druhého je ředitel Královského zámku profesor Wojciech Falkowski, autor úvodu, ale zejména klíčové stati, která se zabývá pohřebním rituálem v souvislosti s Kazimírovou smrtí (Dwa pogrzeby Kazimierza Wielkiego znaczenie ritualu, s. 9–36). Jde o interpretaci jeho prvního, kvapného pohřbu, který

dokonce předcházel příjezdu nového, anjouovského krále, a býval vysvětlován jako jistá demonstrace proti nové státní moci. Na základě širokého srovnávacího materiálu dospívá Falkowski k závěru, že tu šlo o dodržování běžného rituálu bez politického podtextu. Na rozdíl od ostatních statí je Falkowského studie opatřena rozsáhlým poznámkovým aparátem.

Andrzej Marzec probírá takřka školou povinně léta Kazimírovy vlády, během níž se Polsko ze země vybudované ze dřeva stalo zemí stojící z kamene. Na straně 40 je reprodukována listina Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny z 12. března 1329, dávající řádu německých rytířů k věčné držbě Pomořansko (Emler, RBM 3, č. 1532), což samo o sobě naznačuje váhu, která je v stati připisována českému vlivu. Dariusz Nowacki se zaměřil na donátorskou činnost Kazimírovy v oblasti zlatnických prací. Na něj navazuje Michał Zawadzki, který pojednává o Kazimírově mincovnictví a textovou část uzavírá Tomasz Mleczek studií o organizaci vojenství za tohoto panovníka. Skutečnosti, že uvedené jubileum by si zasloužilo podstatnější prezentace, jsou si organizátoři výstavy a současně tvůrci katalogu sami vědomi nejlépe a není pochyb o tom, že se setkáme dříve či později s pracemi, které se tématu budou věnovat podrobněji.

Ivan Hlaváček

Glenn D. BURGER –
Rory G. CRITTEN (edd.)
Household knowledges in late-medieval England and France
(= Manchester Medieval Literature and Culture, 28)
Manchester, Manchester University Press 2020, 288 s.,
ISBN 978-1-5261-4421-8.

V roce 2020 vyšla ve Velké Británii kolektivní práce o všedních dnech ve středověku z pohledu chodu domácnosti. Základní premisa přitom vychází ze zpracování písemných pramenů žánru naučení, satiry nebo náboženských, románových, či medicínských a zemědělských spisů. Druhou rovinnou přístupu odráží jazyková mutace, neboť se jednalo o latinské, francouzské a anglické spisy. Ocítáme se v západní Evropě pozdního středověku, tedy v prostředí s bohatými literárními zdroji pro dané téma. Nutno ovšem upřesnit, že z hlediska sociální stratifikace se jedná v knize poněkud o akcent na domácnosti měšťské či urozené, kde k zisku a vlastnictví publikací daného typu byly příznivé majetkové podmínky, resp. kupní síla. Stejně tak je třeba mít na paměti vlastní zájem, ať už podmíněný touhou po poznání, nebo módními trendy ve smyslu výbavy domácnosti.

Knihla sestává z deseti kapitol. Na úvod je čtenář seznámen s pojetím domácího života ve vztahu k informacím, které o něm můžeme čerpat pro pozdní středověk, včetně popisů rozmanitých pramenů, zvláště příruček pro domácnost, a to z pera editorů svazku Glenna D. Burgera a Rory G. Crittenové. Z naznačených premis vysvětluje, že se jedná o téma často spíše subjektivně pojaté dle zájmu toho kterého badatele. Důležitosti tématu po stránce výzkumu to však